

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

P9_TA(2022)0293

Sytuacja w Górskobadachszańskim Okręgu Autonomicznym w Tadżykistanie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 lipca 2022 r. w sprawie sytuacji w Górskobadachszańskim Wilajecie Autonomicznym w Tadżykistanie (2022/2753(RSP))

(2023/C 47/17)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Tadżykistanu,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
  - uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,
  - uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania,
  - uwzględniając dwunastą rundę prowadzonego przez UE i Tadżykistan corocznego dialogu poświęconego prawom człowieka,
  - uwzględniając oświadczenie UE w sprawie ostatnich wydarzeń w Górskobadachszańskim Wilajecie Autonomicznym w Tadżykistanie (Górski Badachschan), wydane na posiedzeniu Stałej Rady OBWE nr 1375 w Wiedniu 26 maja 2022 r.,
  - uwzględniając wspólne oświadczenie delegatury Unii Europejskiej w Tadżykistanie, a także ambasad Francji, Niemiec, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki z dnia 18 maja 2022 r. w sprawie wydarzeń w Górskim Badachschanie,
  - uwzględniając wspólne pismo specjalnych sprawozdawców ONZ z 11 marca 2022 r. wystosowane do rządu Tadżykistanu,
  - uwzględniając oświadczenie specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. mniejszości z 20 maja 2022 r.,
  - uwzględniając wcześniejsze sprawozdania i oświadczenia specjalnych sprawozdawców ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Tadżykistanie,
  - uwzględniając wyniki powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka, przeprowadzonego przez Radę Praw Człowieka ONZ w odniesieniu do Tadżykistanu i przyjętego 23 marca 2022 r.,
  - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w maju 2022 r. w Górskim Badachschanie wybuchły protesty po miesiącach prześladowania lokalnych mieszkańców w związku z protestami w listopadzie 2021 r.; mając na uwadze, że obywatele Tadżykistanu w Górskim Badachschanie pokojowo korzystali z prawa do wolności słowa i zgromadzeń, aby zaprotestować przeciwko nadużyciom wobec ich społeczności, gdy organy ścigania rozpoczęły brutalne represje;
- B. mając na uwadze, że 25 listopada 2021 r. grupa funkcjonariuszy organów ścigania torturowała i zabiła młodego przedstawiciela mniejszości pamińskiej Gulbiddina Zijobekowa, którego oskarżono o atak na zastępcę prokuratora; mając na uwadze, że po jego śmierci miały miejsce pokojowe protesty obywateli, którzy domagali się przeprowadzenia dochodzenia w sprawie okoliczności zabójstwa, wycofania większości oddziałów wojskowych stacjonujących w Chorogu, likwidacji wojskowych posterunków kontrolnych w Chorogu oraz usunięcia nowo mianowanego gubernatora Aliszera Mirzonabotowa; mając na uwadze, że w rezultacie policja strzelała do tłumu oraz zabiła kilku demonstrantów i raniła wielu innych;
- C. mając na uwadze, że od listopada 2021 r. do maja 2022 r. rząd i przywódcy protestów próbowali wynegocjować rozwiązanie kryzysu; mając na uwadze, że 16 maja 2022 r. protesty wznowiono w odpowiedzi na brak dochodzenia w sprawie zabójstwa Gulbiddina Zijobekowa w listopadzie 2021 r.;

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

- D. mając na uwadze, że według władz tadżyckich protesty były organizowane przez grupy przestępcze powiązane z organizacjami terrorystycznymi; mając na uwadze, że policja brutalnie rozpędziła protestujących przy wsparciu wojska, które przybyło ze stolicy Duszanbe; mając na uwadze, że 18 maja 2022 r. władze Tadżykistanu ogłosiły specjalną „operację antyterrorystyczną” i według doniesień użyły przeciwko protestującym granatów z gazem łzawiącym i ostrej amunicji;
- E. mając na uwadze, że organizacje praw człowieka oskarżyły władze Tadżykistanu o naruszanie podstawowych praw człowieka, ponieważ pojawiły się relacje o torturowaniu zatrzymanych oraz o porwaniach i grabieży przez organy ścigania; mając na uwadze, że podczas gwałtownych starć zginęło kilka osób, a mówi się również o domniemanych egzekucjach pozasądowych; mając na uwadze, że w związku z protestami tadżycka policja zatrzymała znaczną liczbę mieszkańców Górskiego Badachschanu;
- F. mając na uwadze, że niezależne media i społeczeństwo obywatelskie są coraz częściej zastraszane, poddawane arbitralnym zatrzymaniom i atakowane; mając na uwadze, że Ulfatchonim Mamadszojewa, prominentna przedstawicielka mniejszości pamińskiej, niezależna dziennikarka i działaczka na rzecz praw obywatelskich, została arbitralnie aresztowana i oskarżona o przestępstwo polegające na publicznym nawoływaniu do przemocy, aby zmusić rząd do zmiany porządku konstytucyjnego; mając na uwadze, że grozi jej kara do 15 lat pozbawienia wolności; mając na uwadze, że policja zakwalifikowała jej sprawę jako „tajną”, co uniemożliwia monitorowanie;
- G. mając na uwadze, że wolność mediów i wolność słowa są stale tłumione w tym kraju od 2015 r., a niedawna przemoc w Górskim Badachschanie dodatkowo zwiększa presję na media, aby nie informowały o wydarzeniach pod groźbą zamknięcia lub by informowały jedynie o preferowanej przez państwo wersji wydarzeń, co obejmuje również kampanie oszczerstw wymierzone przeciwko społeczności lokalnej; mając na uwadze, że sąd w Duszanbe nakazał niedawno zatrzymanie dwóch niezależnych blogerów, Daleriego Imomalego i Abdullo Gurbatiego, na okres dwóch miesięcy w oczekiwaniu na proces pod zarzutem współpracy z zakazanymi organizacjami i partiami politycznymi oraz domniemanego pobicia funkcjonariusza policji;
- H. mając na uwadze, że w dniach 28–29 maja 2022 r. w Górskim Badachschanie zatrzymano na podstawie sfinansowanych zarzutów co najmniej 13 członków organizacji społeczeństwa obywatelskiego „Komisja 44”, w tym dyrektora Stowarzyszenia Pamirskich Prawników Manuchehra Choliknazarowa, oraz Faromuza Irgaszowa i Chursanda Mamadszojewa;
- I. mając na uwadze, że w maju rząd centralny zablokował dostęp do internetu i połączeń mobilnych w Górskim Badachschanie; mając na uwadze, że internet zablokowano już raz w listopadzie i przywrócono częściowo pod koniec marca, zatem mieszkańcy Górskiego Badachschanu nie mieli internetu przez cztery miesiące; mając na uwadze, że poważnie utrudniło to komunikację międzynarodowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego z tym regionem i pozbawiło jego mieszkańców prawa dostępu do informacji;
- J. mając na uwadze, że większość ludności Górskiego Badachschanu należy do mniejszości językowej i religijnej; mając na uwadze, że Górski Badachschan tradycyjnie wyróżniał się stosunkowo silnym i dobrze rozwiniętym społeczeństwem obywatelskim i sektorem pozarządowym; mając na uwadze, że od 2012 r. nękanie i prześladowania ze strony władz tadżyckich w Górskim Badachschanie regularnie doprowadzały do brutalnych starć między ludnością a wojskiem; mając na uwadze, że pod rządami obecnego prezydenta Emomalego Rahmona Górski Badachschan stopniowo znalazł się pod całkowitą kontrolą władz tadżyckich, głównie wskutek usuwania lokalnych przywódców z rządu i prześladowania społeczeństwa obywatelskiego i dziennikarzy;
- K. mając na uwadze, że Górski Badachschan jest najbiedniejszym regionem Tadżykistanu, w którym panuje najwyższe bezrobocie i który cierpi z powodu nierównego podziału dochodów z eksploatacji kopalni kamieni szlachetnych, będących głównym zasobem naturalnym wilajetu; mając na uwadze, że Górski Badachschan poważnie ucierpiał gospodarczo wskutek nielegalnej, nieuzasadnionej i niesprovokowanej agresji Rosji na Ukrainę i związanych z nią sankcji ekonomicznych;

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

1. wyraża głębokie ubolewanie z powodu ofiar śmiertelnych w Górskim Badachszenie i zdecydowanie potępia brutalne represje władz tadżyckich wobec demonstrantów, dziennikarzy, blogerów, prawników i aktywistów w listopadzie 2021 r. i maju 2022 r. za wyrażanie swoich poglądów i pokojowe protesty; wyraża głębokie zaniepokojenie pogarszającą się sytuacją w zakresie praw człowieka w Górskim Badachszenie;
2. wzywa rząd Tadżykistanu do poszanowania i ochrony praw człowieka i podstawowych wolności, w tym prawa obywateli do życia, pokojowych zgromadzeń, wolności zrzeszania się, wolności słowa i wolności mediów, w Górskim Badachszenie i w pozostałej części kraju, zgodnie z prawem międzynarodowym; wzywa władze Tadżykistanu, aby nie nadużywały siły wobec demonstrantów oraz zaprzestały celowych prześladowań mieszkańców Górskiego Badachszanu;
3. potępia wszelkie próby zastraszania pracowników mediów, obrońców praw człowieka, niezależnych prawników i społeczeństwa obywatelskiego oraz próby ingerencji w ich legalną pracę, a także wzywa władze Tadżykistanu do zaprzestania wszelkich prześladowań tych ludzi, tak by mogli oni wykonywać swoją pracę bez przeszkód i bez strachu przed represjami;
4. wzywa władze Tadżykistanu do natychmiastowego uwolnienia osób arbitralnie przetrzymywanych oraz do wycofania wszystkich zarzutów wobec nich, a także do zaprzestania prześladowań politycznych obrońców praw człowieka i wpływowych stronników osób protestujących, w tym Ulfatchonim Mamadszojewej, Daleriego Imomalego, Abdullo Gurbatiego, Manuchehra Choliknazarowa, Faromuza Irgaszowa, Chursanda Mamadszojewa, Czorszanbe Czorszanbijewa i Amriddina Ałowaczojewa;
5. wzywa władze Tadżykistanu do wysłuchania pokojowo wyrażanych żądań demonstrantów i do natychmiastowego wszczęcia skutecznego i niezależnego dochodzenia w sprawie brutalnych starć w Górskim Badachszenie w trakcie protestów w maju 2022 r. i listopadzie 2021 r. i po tych protestach, w szczególności w sprawie użycia siły przez funkcjonariuszy organów ścigania, śmierci cywilów oraz domniemanych aktów tortur ze strony sił bezpieczeństwa, w tym domniemanych pozasądowych egzekucji pokojowych demonstrantów i zwykłych mieszkańców kilku wiosek w Górskim Badachszenie, a także w sprawie zabójstwa Gulbiddina Zijobekowa, do którego doszło 25 listopada 2021 r.; nalega, aby wszystkie osoby odpowiedzialne zostały postawione przed wymiarem sprawiedliwości, a ofiary otrzymały odszkodowanie;
6. podkreśla znaczenie prawa do rzetelnego procesu sądowego i wzywa władze Tadżykistanu, aby przestały uznawać dochodzenia i postępowania za „tajne”; wzywa władze Tadżykistanu do zapewnienia obrońcom i aktywistom rzetelnego, otwartego i przejrzystego procesu, do zapewnienia solidnych zabezpieczeń i gwarancji procesowych zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami Tadżykistanu oraz do zezwolenia organizacjom międzynarodowym na przeprowadzenie ponownego dochodzenia we wszystkich sprawach dotyczących łamania praw człowieka i naruszania godności ludzkiej; domaga się, aby wszystkie osoby przetrzymywane w związku z protestami i sytuacją w Górskim Badachszenie były chronione przed torturami i złym traktowaniem, miały swobodny i nieograniczony dostęp do wybranego przez siebie adwokata oraz do niezależnych lekarzy, a także mogły swobodnie kontaktować się z członkami rodziny, zgodnie z prawem międzynarodowym; przypomina, że przyznanie się do winy uzyskane w wyniku tortur w każdym postępowaniu narusza prawo do rzetelnego procesu sądowego oraz jest bezwzględnie zakazane;
7. wzywa władze Tadżykistanu do pełnego przywrócenia komunikacji i pełnego dostępu do internetu w Górskim Badachszenie, aby zapewnić mieszkańcom możliwość dostępu do informacji, oraz do powstrzymania się w przyszłości od blokowania połączeń komunikacyjnych; wzywa władze Tadżykistanu, by przestały rozpowszechniać w telewizji państwowej dezinformację na temat protestów i wydarzeń w Górskim Badachszenie;
8. wzywa władze Tadżykistanu do umożliwienia międzynarodowym organizacjom humanitarnym i organizacjom praw człowieka natychmiastowego, nieograniczonego i bezwarunkowego dostępu do Górskiego Badachszanu, w tym do dystryktu Ruszon, tak aby mogły one monitorować sytuację, dokumentować przypadki łamania praw człowieka i udzielać pomocy ofiarom; wzywa władze Tadżykistanu do wystosowania zaproszeń do wszystkich specjalnych sprawozdawców ONZ i do wdrożenia zaleceń organów międzynarodowych i regionalnych, w tym zaleceń grupy specjalnych sprawozdawców ONZ, wydanych w marcu 2022 r.;
9. wzywa władze Tadżykistanu do przywrócenia dostępu do Górskiego Badachszanu jego mieszkańcom, do utrzymania otwartych szlaków transportowych dla całego regionu oraz do dołożenia wszelkich starań, aby powstrzymać kryzys humanitarny w tym regionie poprzez zapewnienie ludności towarów i opieki medycznej;

Czwartek, 7 lipca 2022 r.

10. wzywa władze Tadżykistanu, by poważnie potraktowały obawy mieszkańców Górskiego Badachschanu oraz zaangażowały się w konstruktywny dialog z mieszkańcami Górskiego Badachschanu i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, takimi jak „Komisja 44”, w celu osiągnięcia trwałego rozwiązania i pokojowej przyszłości regionu, a także by wdrożyły środki zapobiegania konfliktom, które spełniają międzynarodowe standardy praw człowieka;
  11. powtarza apele specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. mniejszości Fernanda de Varennesa o zaprzestanie represji wobec mniejszości Pamirców w Górskim Badachschanie i o ich ochronę; przypomina o znaczeniu wdrożenia międzynarodowych standardów dotyczących niedyskryminacji i ochrony ludności rdzennej i mniejszości w Tadżykistanie, w tym w dziedzinie edukacji, zdrowia, kultury i biznesu;
  12. podkreśla, że uzasadniona walka z terroryzmem i brutalnym ekstremizmem nie powinna być wykorzystywana jako pretekst do tłumienia działalności opozycji, ograniczania wolności słowa lub podważania niezawisłości sądownictwa; przypomina, że należy zagwarantować podstawowe wolności przysługujące wszystkim obywatelom Tadżykistanu, a także praworządność;
  13. przypomina, że swobodna i niezależna działalność organizacji społeczeństwa obywatelskiego i mediów jest podstawą każdego demokratycznego społeczeństwa; w związku z tym wzywa Komisję, Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) i państwa członkowskie do zwiększenia wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego, niezależnych organizacji pozarządowych, obrońców praw człowieka i niezależnych mediów działających w Tadżykistanie, w tym do finansowania i wydawania wiz nadzwyczajnych dla osób potrzebujących ochrony;
  14. wzywa delegaturę UE i krajowe przedstawicielstwa dyplomatyczne w Tadżykistanie do ścisłego monitorowania sytuacji i procesów sądowych na miejscu, do publicznego nagłaśniania spraw dotyczących obrońców praw człowieka, do wspierania ofiar naruszeń praw człowieka oraz do zapewnienia niezależnych dochodzeń;
  15. wzywa wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz państwa członkowskie, aby nieustannie podnosiły kwestię praw człowieka w Tadżykistanie i Górskim Badachschanie na forum organizacji międzynarodowych, takich jak ONZ; wzywa władze Tadżykistanu do zapewnienia należytej reakcji na zalecenia zawarte w powszechnym okresowym przeglądzie praw człowieka oraz do realizacji tych zaleceń;
  16. wzywa ONZ i UE do ścisłego monitorowania wdrażania praworządności w Tadżykistanie, zwłaszcza wolności zgromadzeń, zrzeszania się i wypowiedzi, nawet w sytuacjach kryzysowych związanych z bezpieczeństwem; zwraca się do delegatury UE w Duszanbe, by dalej odgrywała aktywną rolę przy rozwiązywaniu tego kryzysu; wzywa wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela i ESDZ do podnoszenia tych kwestii z władzami Tadżykistanu, w szczególności w ramach kolejnego dialogu UE-Tadżykistan na temat praw człowieka, oraz do podjęcia wszelkich niezbędnych działań dyplomatycznych, tak aby skutecznie wzmocnić poszanowanie praw człowieka przez władze Tadżykistanu;
  17. wzywa Radę, ESDZ i Komisję, aby uwzględniały kwestię praw człowieka i konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim we wszystkich dialogach między UE, jej państwami członkowskimi i Tadżykistanem oraz by wypełniły unijne zobowiązanie do uwzględniania aspektu płci;
  18. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, specjalnemu przedstawicielowi UE w Azji Środkowej, rządowi i parlamentom państw członkowskich, Radzie Praw Człowieka ONZ oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Tadżykistanu.
-